

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 126/05-55

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya vo veci sťažnosti M. L., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., pre namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. Tp 902/04 zo 6. augusta 2004 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Tpo 155/04 z 22. septembra 2004, ako aj konaním týchto súdov, základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004 a základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajskej prokuratúry v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Kv 61/04 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. Tp 902/04 svojím postupom v súvislosti s rozhodovaním o žiadostiach M. L. o prepustenie z väzby na slobodu zo 7. júna

2004, 29. júna 2004 a 24. júla 2004 porušil jej základné právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajská prokuratúra v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Kv 61/04 svojím postupom v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti M. L. o prepustenie z väzby z 30. septembra 2004 porušila jej základné právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

3. M. L. priznáva náhradu trov konania v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún), ktoré sú povinné zaplatiť Okresný súd Bratislava I vo výške 4 670 Sk a Krajská prokuratúra v Bratislave vo výške 4 670 Sk na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. H., B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti M. L. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením sp. zn. III. ÚS 126/05 z 29. apríla 2005 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. L. (ďalej len „sťažovateľka“) z 13. decembra 2004 (doplnenú na základe výzvy ústavného súdu podaním zo 17. januára 2005) pre namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 902/04 zo 6. augusta 2004 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Tpo 155/04 z 22. septembra 2004, ako aj konaním týchto súdov, základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004 a základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom Krajskej

prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Kv 61/04. Vo zvyšnej časti bola jej sťažnosť odmietnutá.

Predmetom konania vo veci samej je posúdenie, či doba konania okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. Tp 902/04 a krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Tpo 155/04 o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby zo 7. júna 2004, 29. júna 2004 a 24. júla 2004 zodpovedá požiadavke neodkladnosti rozhodovania o takej žiadosti, ako aj či skutkové a právne závery obsiahnuté v týchto uzneseniach, ako aj v uznesení krajského súdu sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004 zodpovedajú ústavným zásadám dôvodnosti väzby. Predmetom konania vo veci samej je aj posúdenie, či doba rozhodovania krajskej prokuratúry o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby z 30. septembra 2004 vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Kv 61/04 zodpovedá požiadavke neodkladnosti rozhodovania o takej žiadosti.

Sťažovateľka uviedla, že žiadosťami zo 7. júna 2004, 29. júna 2004 a 24. júla 2004 žiadala o prepustenie z väzby, v ktorej sa na základe rozhodnutia okresného súdu nachádzala od 31. marca 2004. Prokurátor krajskej prokuratúry jej však upovedomením zo 4. augusta 2004 oznámil, že jej žiadostiam o prepustenie z väzby nevyhovel z dôvodu získania poznatku o tom, že mala spáchať ďalší trestný čin obdobnej povahy. Z uvedeného dôvodu žiadosti so spisom predložil na rozhodnutie okresnému súdu. Okresný súd uznesením sp. zn. Tp 902/04 zo 6. augusta 2004 sťažovateľkine žiadosti o prepustenie z väzby zamietol s odôvodnením, že v danom prípade nedošlo k zmene právnej kvalifikácie skutku, situácia sa nezmenila, a preto nie je dôvod na jej prepustenie z väzby. Tieto tvrdenia okresný súd doplnil tým, že je tu dôvodné podozrenie, že sťažovateľka sa mala dopustiť ďalšieho trestného činu obdobného charakteru, čo len potvrdzuje dôvodnosť väzby podľa ustanovenia § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Proti uzneseniu okresného súdu, ktoré podľa vyjadrenia sťažovateľky jej bolo doručené 20. augusta 2004, podala 23. augusta 2004 sťažnosť, v ktorej namietala dôvodnosť svojej väzby. O sťažnosti rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 8 Tpo 155/04 z 22. septembra 2004 tak, že sťažnosť zamietol. V odôvodnení uznesenia sa plne stotožnil s právnymi závermi predchádzajúcich súdnych rozhodnutí vydaných v tejto veci. Zároveň krajský súd vyslovil názor, že spôsob, ktorým

bola spáchaná trestná činnosť, nasvedčuje tomu, že reálna obava z pokračovania v trestnej činnosti aj naďalej trvá.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že 17. septembra 2004 podal prokurátor krajskej prokuratúry návrh na predĺženie lehoty trvania väzby. O návrhu prokurátora rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. Tp 1105/04 z 21. septembra 2004 tak, že väzbu sťažovateľke nepredĺžil vzhľadom na nečinnosť a zistené nedostatky v postupe vyšetrovateľa. Proti tomuto rozhodnutiu podal prokurátor krajskej prokuratúry 27. septembra 2004 sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004. Týmto uznesením krajský súd zrušil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. Tp 1105/04 z 21. septembra 2004 a lehotu trvania väzby sťažovateľke a ostatným obvineným predĺžil do 29. decembra 2004. Krajský súd v ňom vyslovil názor, že tvrdenie okresného súdu, že dôvodom nepredĺženia väzby sťažovateľky je fakt, že vyšetrovateľ nesplnil pokyny prokurátora, nie je správne. Po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že správne obsahové zameranie úkonov, ktoré mal vykonať vyšetrovateľ a ktoré vytýkal okresný súd, bolo možné stanoviť až po uskutočnení predchádzajúcich úkonov a ich analýze. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd sa nestotožnil so závermi okresného súdu, ktorý návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby práve z dôvodov potreby vykonania konkrétnych procesných úkonov nevyhovel a väzbu nepredĺžil. Zároveň krajský súd uviedol, že postup okresného súdu pri rozhodovaní o nepredĺžení väzby považuje za vágny a nekonkrétny. Uvedené doplnil tým, že predĺženie lehoty trvania väzby na dobu určitú zreteľne poukazuje na to, že splnenie vyšetrovacích úkonov zo strany orgánov činných v trestnom konaní má záväzný charakter. Po preskúmaní sťažnosti prokurátora sa krajský súd stotožnil s jeho argumentáciou obsiahnutou v sťažnosti, podľa ktorej okolnosti prípadu poukazujú na splnenie podmienok predĺženia trvania väzby o tri mesiace. Záverom krajský súd v odôvodnení rozhodnutia okresnému súdu vytkol, že nemá v kompetencii absolutizovať činnosť vyšetrovateľa do takej miery, že to zaraďuje medzi dôvody nepredĺženia väzby.

Sťažovateľka uviedla, že 30. septembra 2004 sa uskutočnil jej výsluch v procesnom postavení obvinenej. V rámci tohto výsluchu do zápisnice podala žiadosť o prepustenie

z väzby, ale podľa jej vyjadrenia do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo o žiadosti rozhodnuté.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej základných práv a slobôd rozhodnutiami a postupom okresného súdu, krajského súdu a krajskej prokuratúry. Zároveň žiadala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 55 980 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 14 010 Sk. Primerané finančné zadosťučinenie odvodila od platnej minimálnej mzdy a počtu mesiacov strávených vo väzbe (6 080 Sk x 6 + 6 500 x 3).

K sťažnosti sťažovateľky sa vyjadrili okresný súd, krajský súd a krajská prokuratúra.

Okresný súd vo svojom stanovisku z 21. júna 2005 uviedol, že vo veci vedenej pod sp. zn. Tp 902/04 rozhodol v súlade so zákonom a že podľa jeho mienky rozhodnutím ani postupom súdu nedošlo k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľky. Zároveň dodal, že netrvá na ústnom pojednávaní v tejto veci.

Krajský súd sa k sťažnosti vyjadril listom zo 4. marca 2005, v ktorom okrem iného konštatoval, že pokiaľ ide o uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 Tpo 155/04 z 22. septembra 2004, vec mu bola z okresného súdu predložená na rozhodnutie 6. septembra 2004. Vo veci bol určený termín neverejného zasadnutia na 22. september 2004. Rozhodnutie bolo vyhotovené a odovzdané do kancelárie 23. septembra 2004 a expedované bolo 24. septembra 2004.

Krajský súd ďalej uviedol, že uznesením odvolacieho senátu sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004 bolo zrušené uznesenie okresného súdu týkajúce sa nepredĺženia lehoty trvania väzby u sťažovateľky a ostatných obvinených. V tomto rozhodnutí si odvolací senát krajského súdu osvojil argumentáciu prokurátora v písomnej sťažnosti a predĺženie lehoty trvania väzby o tri mesiace považoval za dôvodné vzhľadom na okolnosti prípadu. Vo svojom vyjadrení krajský súd citoval niektoré výroky z namietaného rozhodnutia odvolacieho senátu krajského súdu. Podľa vyjadrenia krajského súdu sťažnosť prokurátora

proti uzneseniu okresného súdu napadla na krajský súd 7. októbra 2004 a odvolací senát o nej rozhodol 14. októbra 2004. Rozhodnutie bolo dané na opis 19. októbra 2004 a vyexpedované bolo 27. októbra 2004.

Listom z 30. mája 2005 krajský súd oznámil ústavnému súdu, že v danej veci netrvá na ústnom pojednávaní.

K sťažnosti sťažovateľky zaujala svoje stanovisko aj krajská prokuratúra, a to listom z 9. marca 2005. Podľa jej názoru pri vybavovaní žiadostí sťažovateľky o prepustenie z väzby nedošlo na strane prokuratúry k zavineným prieťahom. Pokiaľ ide o podanie žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú sťažovateľka podala pri výsluchu do zápisnice 30. septembra 2004, podľa vyjadrenia krajskej prokuratúry o existencii tejto žiadosti sa prokurátor dozvedel až 16. novembra 2004 pri oboznámení sa s touto zápisnicou. Následne 17. decembra 2004 na základe uznesenia prokurátora č. k. 2 Kv 61/04-360 bola sťažovateľka z väzby prepustená. Podkladom pre rozhodnutie bola žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby zo 6. decembra 2004. Podľa vyjadrenia krajskej prokuratúry žiadosť sťažovateľky z 30. septembra 2004, ktorá bola podaná pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 72 ods. 2 Trestného poriadku (krajská prokuratúra vo vyjadrení uviedla ustanovenie § 72 ods. 1 Trestného poriadku, avšak je nepochybné, že mala na mysli ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré pojednáva o lehote na podanie ďalšej žiadosti o prepustenie z väzby), bola hodnotená ako neprípustná.

Krajská prokuratúra v liste z 30. mája 2005 oznámila ústavnému súdu, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Právny zástupca sťažovateľky listom z 23. mája 2005 vyjadril súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v danej veci.

Keďže všetci účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

1. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky o porušení požiadavky neodkladnosti rozhodovania o jej žiadostiach o prepustenie z väzby zo 7. júna 2004, 29. júna 2004 a 24. júla 2004 rozhodol, že tieto budú posudzované z hľadiska čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

V citovaných ustanoveniach týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene

rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (obdobne napr. III. ÚS 7/00).

Trestný poriadok vo svojom ustanovení § 72 ods. 2 priznáva obvinenému právo kedykoľvek žiadať o prepustenie z väzby na slobodu a zároveň ustanovuje, že „o takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť“. Z uvedeného vyplýva, že ústavne akceptovateľné v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru je držanie osoby vo väzbe z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, ako aj také zaobchádzanie s ňou, ktoré zodpovedá zákonu, to znamená Trestnému poriadku.

Ústavný súd už v predchádzajúcich prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby, judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne.

Ústavný súd zistil, že po tom, ako 4. augusta 2004 prokurátor krajskej prokuratúry nevyhovel žiadostiam sťažovateľky o prepustenie z väzby, predložil ich na rozhodnutie okresnému súdu, ktorý o nich rozhodol 6. augusta 2004 tak, že ich zamietol. Uznesenie okresného súdu sp. zn. Tp 902/04 zo 6. augusta 2004 bolo sťažovateľke doručené 20. augusta 2004, pričom prostredníctvom svojho právneho zástupcu podala proti nemu 23. augusta 2004 sťažnosť. Podľa vyjadrenia krajského súdu okresný súd mu predložil na rozhodnutie sťažnosť 6. septembra 2004. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd 22. septembra 2004. Podľa vyjadrenia krajského súdu bolo toto rozhodnutie vyhotovené a odovzdané do kancelárie 23. septembra 2004, pričom podľa pečiatky kancelária expedovala uznesenia 24. septembra 2004. Písomne vyhotovené

uznesenie krajského súdu bolo za účelom jeho oznámenia procesným stranám a ich právnym zástupcom 1. októbra 2004 doručené okresnému súdu, ktorý mal zabezpečiť jeho následné doručenie. Podľa vyjadrenia sťažovateľky jej bolo toto uznesenie krajského súdu doručené 28. októbra 2004, a to na základe urgencyie jeho zaslania z 21. októbra 2004.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd rozhodol o žiadostiach sťažovateľky v priebehu 2 dní od doručenia spisu a žiadostí a v priebehu 1 mesiaca (od 6. augusta 2004 do 6. septembra 2004) vyhotovil a doručil uznesenie a predložil sťažnosť sťažovateľky proti tomuto uzneseniu krajskému súdu. Krajský súd rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, vyhotovil, expedoval a doručil uznesenie okresnému súdu v priebehu takmer 3 a pol týždňa. Predmetné uznesenie, ktorého doručenie procesným stranám mal zabezpečiť okresný súd, bolo právnemu zástupcovi sťažovateľky doručené až 28. októbra 2004, teda takmer 4 týždne odtedy, ako došlo z krajského súdu na okresný súd. Ústavný súd konštatuje, že konanie o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby trvalo na okresnom súde 8 týždňov s tým, že táto doba zahŕňala nielen doručenie žiadosti sťažovateľky z krajskej prokuratúry okresnému súdu, rozhodnutie okresného súdu, predloženie sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu krajskému súdu, ale aj doručovanie uznesenia krajského súdu okresným súdom.

Keďže konanie okresného súdu o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby trvalo 8 týždňov, teda takmer 2 mesiace, a krajského súdu len 3 a pol týždňa, ústavný súd považuje za ústavne neakceptovateľný jedine postup okresného súdu. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že okresný súd porušil právo sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, čo ústavný súd vyslovil v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy v bode 1 výroku tohto nálezu.

Argumentácia okresného súdu, ktorý sa obmedzil len na konštatovanie o dodržaní zákona pri rozhodovaní o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby, ho nezbavuje ústavnej zodpovednosti pri dodržiavaní základných práv a slobôd, a to aj osôb, ktoré sú v konaní obvinené.

Ústavný súd je toho názoru, že všeobecný súd je v právnom štáte povinný zabezpečiť a garantovať reálne a praktické naplnenie obsahu základných práv a slobôd. V danom prípade si však okresný súd túto povinnosť nesplnil, čo viedlo ústavný súd k záveru, že základné práva sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené.

2. Ústavný súd v bode 1 výroku toho nálezu konštatoval porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, a to v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladnosti rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby.

Podľa ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania súdu. O takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Vzhľadom na vyššie citované zákonné ustanovenie je nepochybné, že v prípravnom konaní má aj prokurátor povinnosť rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby čo najrýchlejšie. Bez výhrad to platí aj v prípade sťažovateľkou podanej žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú podala pri svojom výsluchu 30. septembra 2004. O tejto žiadosti však do dátumu podania sťažnosti ústavnému súdu (15. decembra 2004) nebolo rozhodnuté.

Z ústavného hľadiska neobstojí argumentácia krajskej prokuratúry, ktorá sa vo svojom stanovisku z 9. marca 2005 odvolávala na to, že prokurátor nemal vedomosť o predmetnej žiadosti a dozvedel sa o nej až pri vykonávaní previerky v rámci dozoru prokurátora 16. novembra 2004. Neobstojí ani tvrdenie prokurátora, že spis za účelom rozhodnutia o žiadosti sťažovateľky mu bol z Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave predložený až 14. decembra 2004. O prepustení sťažovateľky z väzby rozhodol prokurátor 17. decembra 2004, keď podkladom

pre jeho rozhodnutie bola ďalšia žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby zo 6. decembra 2004. Z vyjadrenia krajskej prokuratúry vyplýva, že žiadosť sťažovateľky z 30. septembra 2004, ktorá bola podaná pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 72 ods. 2 Trestného poriadku, bola hodnotená ako neprípustná.

Z uvedeného vyplýva, že prokurátor o žiadosti sťažovateľky z 30. septembra 2004 napriek tomu, že o nej mal vedomosť, ani nerozhodol. Podkladom pre jeho rozhodnutie o prepustení sťažovateľky z väzby bola jej žiadosť zo 6. decembra 2004, čo vyplýva aj z uznesenia krajskej prokuratúry č. k. 2 Kv 61/04-360 zo 17. decembra 2004.

Konanie krajskej prokuratúry nemožno ospravedlniť ani tým, že prokurátor sa o predmetnej žiadosti sťažovateľky dozvedel mesiac a pol od jej podania, ani tým, že vyšetrovateľ predložil spis prokurátorovi na základe urgency až po uplynutí 2 a pol mesiaca od podania žiadosti sťažovateľky, a napokon ani tým, že spornú žiadosť hodnotil prokurátor ako neprípustnú bez toho, aby o nej rozhodol. Ústavný súd je toho názoru, že dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní predstavuje aktívny aspekt jeho konania zahŕňajúci garanciu základných práv a slobôd všetkým procesným stranám trestného konania. A preto objektívne odstrániteľné okolnosti ako oneskorené dozvedenie sa prokurátora o žiadosti sťažovateľky alebo zdĺhavé predloženie vyšetrovacieho spisu prokurátorovi, či len samotné konštatovanie prokurátora, že žiadosť je neprípustná, nie sú dostatočným ospravedlňujúcim dôvodom.

Ústavný súd konštatuje, že týmto postupom krajskej prokuratúry došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorých obsahom je aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd (a v prípravnom konaní aj prokurátor) neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná.

3. 1. V rámci konania vo veci samej ústavný súd skúmal aj uznesenie okresného súdu sp. zn. Tp 902/04 zo 6. augusta 2004 a uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 Tpo 155/04 z 22. septembra 2004 a sp. zn. 9 Tpo 174/04 zo 14. októbra 2004 z hľadiska posúdenia skutkových a právnych záverov pre dôvodnosť väzby, a tým možného porušenia čl. 17

ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru (a v tomto prípade aj vo vzťahu ku krajskej prokuratúre vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Kv 61/04). V tejto súvislosti dospel ústavný súd k záveru, že predmetné rozhodnutia spĺňajú parametre zákonných rozhodnutí, nevykazujú znaky arbitrárnosti, či nepreskúmateľnosti. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 135/04 konštatoval „Keď sa súd rozhodujúci o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší právo sťažovateľa podať návrh na konanie, v ktorom by súd rozhodol o zákonnosti väzby, vyplývajúce z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.“ Ústavný súd však v prípade namietaných rozhodnutí nezistil také porušenie zákona, ktoré by založilo predpoklady na vyslovenie porušenia označených základných práv, a preto sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu).

3. 2. Ústavný súd nevyhoveli ani časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Tpo 155/04 v súvislosti s rozhodovaním o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby.

Krajský súd vo svojom vyjadrení zo 4. marca 2005 uviedol, že „*by sme mohli konštatovať z pohľadu administratívy Krajského súdu v Bratislave prietah v konaní pokiaľ medzi opisom II. stupňového uznesenia a jeho expedovaním uplynulo osem kalendárnych dní*“. Ústavný súd konštatuje, že z hľadiska dodržania požiadavky rýchlosti rozhodovania o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby konanie na krajskom súde v trvaní takmer 3 a pol týždňa nenaplnilo predpoklady pre vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených základných práv, pričom bližšie odôvodnenie tohto záveru je mutatis mutandis obsiahnuté v bode 1 odôvodnenia nálezu.

3. 3. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka v petite s'ťažnosti žiadala priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 55 980 Sk, čo odôvodnila tým, že podľa jej názoru jej bolo nezákonným obmedzením osobnej slobody a držaním vo väzbe zabránené pracovať a poberať za prácu aspoň minimálnu mzdu. Z uvedeného dôvodu si s'ťažovateľka uplatnila primerané finančné zadost'učinenie, ktoré vyčíslila sumou rovnajúcou sa výške jej ušlej mzdy za obdobie strávené vo väzbe.

Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 133/02 tiež vyslovil, že záujmy ochrany ústavnosti v konaní o s'ťažnostiach fyzických osôb podľa čl. 127 ústavy spočívajú v tom, aby ústavný súd náležite preskúmal a posúdil námietky porušenia základných práv a slobôd a v prípade zistenia porušenia poskytol účinnú nápravu.

Pre nápravu porušenia základných práv s'ťažovateľky ústavný súd rozhodol o porušení označených základných práv tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu. Významným faktom zadost'učinenia s'ťažovateľky, ktorá dva dni po podaní s'ťažnosti ústavnému súdu bola na základe rozhodnutia prokurátora prepustená z väzby, je už samotné vyslovenie porušenia jej základných práv. Ústavný súd konštatuje, že tento nález je pre s'ťažovateľku dostatočnou morálnou satisfakciou, a preto je dôvodné nepriznanie jej primeraného finančného zadost'učinenia (bod 4 výroku nálezu). Vyslovenie tohto názoru ústavného súdu je umocnené aj skutočnosťou, že s'ťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie z dôvodu, že nezákonným obmedzením jej osobnej slobody a následným držaním vo väzbe jej bolo znemožnené poberať za prácu aspoň minimálnu

mzdu, avšak ústavný súd nevyslovil nezákonnosť väzby. Vyslovil len nedodržanie požiadavky neodkladnosti rozhodovania o žiadostiach sťažovateľky o prepustenie z väzby.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti z 13. decembra 2004, ako aj v jej doplnení zo 17. januára 2005 žiadala, aby ústavný súd zaviazal porušovateľov jej označených základných práv (okresný súd, krajský súd a krajskú prokuratúru) zaplatiť spoločne a nerozdielne trovy jej konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 14 010 Sk (tri úkony právnej pomoci á 4 534 Sk – prevzatie zastupovania v danej veci, ďalšia porada so sťažovateľkou a podanie ústavnej sťažnosti a režijný paušál 3 x 136 Sk) na účet jej právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti nálezu.

Podľa ustanovenia § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinnnej od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 15 písm. a), § 16 ods. 3 a § 20 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvou vetou, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadostučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Ústavný súd v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia, nie však vo výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľky

za tri úkony právnej pomoci v celkovej výške 14 010 Sk, ale vo výške 9 340 Sk (za dva preukázateľné úkony právnej pomoci – prevzatie zastupovania v danej veci a podanie sťažnosti).

Vzhľadom na to, že ústavný súd je viazaný návrhom sťažovateľky podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 2 tohto zákona (ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy), uložil zaplatiť trovy konania sťažovateľky na účet jej právneho zástupcu, a to okresnému súdu vo výške 4 670 Sk a krajskej prokuratúre vo výške 4 670 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Na základe vyššie uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2005